

19. szám.

Budapest, 1874.

KIS VASÁRNAPI ÚJSÁG.

KÉPES HETILAP

(AZ IFJUSÁG SZÁMÁRA.)

Második évfolyam.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI ÁR: egész évre 6 frt., félévre 3 frt.

A BŰVÉSZ.

Elbeszélés. (Vége.)

Másnap korán reggel a bűvész, Lajos kíséretében, ki éber szemekkel látszék rá vigyázni, megjelent a kertben, s rövid séta után a gazdasági udvarba lépett, a nélkül, hogy az istállókban foglalatосkodó cselédek észrevették volna. Most a bűvész és kísé-
rője pár pillanatra, senkitől sem látva, el-
tüntek a távolabb fekvő baromfi-ólban, s
egy kis ajtón megint a kertbe surrantak,
hová a bűvész a kávért rendelte vala.

A kastély órája nyolczat ütött, s az
utolsó ütéssel a báró, a jószág-igazgatóval
kilépett a házból, míg más részről a bűvész
is megjelent örével.

— El lehet kezdeni? — kérdezé a báró,
kinek arczán nyugtalan kíváncsiság tükrö-
ződött.

— Ha a nagyságos ur parancsolja —
tüstént! Kérem, hívják össze a szolgál-
mélyzet-t! — felelé a bűvész.

Az udvari kis harang megszólalt, s a
gazdasági épületekből számos fő bukkant
ki, hogy lássák, mi történik odakün. Ne-
hány percz mulva az egész szolgál-
melyzet össze volt gyűlve a báró körül.

— Most hát a dologra, bűvész! — pa-
rancsolá ez.

Lerche György egy felfordított taligára
lépett s a tátott szájjal kíváncsian bámuló
gyülekezethez fordult, mely az urasági
konyha kötényes hirnökeiktől rég értesült
arról, hogy ő boszorkánymester s hogy az
ellopott gyűrű elővarázslása végett jött
Klappenburgba.

— Tisztelt gyülekezet! — kezdé a bű-
vész, — a nagyságos urnak egy drága gyü-
rűjét ellopták, s én eljöttem, hogy azt ismét
előteremtsem. Ez sikerült nekem, s most
majd csodálatos dolgot fognak látni! Föl-
kérem a nagyságos báró urat, valamint az
igazgató urat és az összes jelenlévőket, kö-
vessenek engem a baromfi-ólba, és azon
egyén, kire a szárnyas állatok gondozása
bizva van, mutassa meg nekem az utat oda.

Az igazgató intésére Ricza, a baromfira
felügyelő szolgáló, a menet élén megindult,
s az öt aggályos csodálkozással követőket
az illető helyre vezette.

— Nyissa ki az ajtót! — parancsolá a
bűvész.

Ricza hátratólta a fareteszt, mely az
ajtót zárá, s karatyolva és szárnyesapkodva
kifelé tódult a szárnyas állatok végtelen
serege, legelül a kacsák, aztán a ludak, az-

tán a tyukok a bátran lépdelő kakas vezetése mellett, s legvégül a déli tartományból származottak: a gyöngytyukok, pávák és pulykák.

Ez utóbbiak közül alig lépte át néhány a küszöböt, midőn hirtelen, magánkívül dühében és mindent elgázolva, kirohant a pulykakakas s egyenest neki halálos ellenségének.

— Fogjátok meg! — kiáltá a bűvész; — ő az a semmirevaló, a ki a gyűrűt ellopta!

A dühös madár egy szempillantás alatt ott termett a bűvész hátán, leverte fejéről a főveget, s csőrével és szárnyaival elkezdé vagdalni és csapkodni.

— Nem mondtam, ez nem tiszta sor! — kiáltá rémülten a szolgáló.

— Várj, te semmirevaló gaz, gonoszágodért majd megfizetek neked! — kiáltá a bűvész, megragadván a pulyka két lábát, hogy magát megszabadítsa tőle. Hanem ez valószínűleg nem sikerült volna neki s szégyenszemre legyőzetett volna, ha csak oda nem ugrik Lajos és a kis szörnyeteget szárnyainál fogva le nem rántja róla.

Néhány pillanatig tartott, míg a bűvész magához tért ijedségéből.

— Nagyságos báró ur, — kezdé aztán a báróhoz fordulva, ki e sajátságos jelenetet nem kisebb csodálkozással szemlélé, mint a többi jelenlévő, — kérem, e gonosztevő pulyka-kakast ítélje el azonnali kivégzésre. A gyűrű nála van, s ha őt szabadon bocsátja, — a minő gonosz, még megteszi, hogy elszökik vele, miután felföldözve látja magát.

— Ez az egész história mindig furcsább lesz, — mondá a báró és nevetett, hogy könyei kiesordultak. — Tehát a pulykakakas megette a gyűrűt és most magával hordja! Mert hát hol lenne az, talán a mellényzsebében?

A báró az élez fölött megint göresösen kezdett nevetni, s a szolgáló-személyzet is vihogott.

— A gyűrűt gyomrában tartja elrejtve, — felelé György. — Méltóztassék a nagyságos urnak megengedni, hogy e bűnös madarat tüstént nyakazzák le, és én fejemmel fogadok az ő haszontalan kék orra ellenében, hogy megtalálják benne a gyűrűt!

Ma negyedszer volt, hogy e tollas haramia engem álnokul megrohant; kétségkívül tudta, miért kell neki tőlem félnie!

— No, legrosszabb esetben a mai ebédhez legalább lesz páczolt pulykapecsenyénk, — kiáltá a báró. — Vágjátok el az állítólagos gazember nyakát.

Lajos még szárnyainál tartotta a szörnyen rugdalózó s csőrével maga körül vagdalkozó pulyka-kakast. Útött vég-órája. A szakács éles konyhakése lecsapta a madár fejét, — hanem az elhunyt szemek utoljára is haragos pillantást vetettek halálos ellenségére.

Kihoztak egy asztalt, s a köréje tola-kodó gyülekezet szemei előtt a holt madár szabályszerűleg felbonczoltatott. Midőn a gyomor az asztalon feküdt, a bűvész kivette a szakács kezéből a kést, s a madár gyomrát egy vágással két részre választá. Huszszoros, zöld, vörös és kék sugárfény szikrázott a napvilágon, s a bűvész magasra emelve kezében tartá a drága gyémántot.

— Nagyságos ur — itt van az ön gyémántgyűrűje! — mondá a bűvész, az ékszeret átnyujtva a bárónak.

A csodálkozás és bámulat általános kiáltása lett a felelet. Több eseléd és szolgáló rémülten hátrált egypár lépést, mert hiszen ez itt valóságos ördögösség!

A báró a becses gyémánt megpillantása után néhány másodperczig szintén, mint valami varázs által érintve, mozdulatlanul állott, de aztán felocsudva bámultából, nagy örömben tört ki. Átvette a gyűrűt, s a bűvészt oly melegen a keblére ölelte, hogy annak minden oldalbordája ropogott

— Ugyan mondd meg, az ég szerelmére, te pompás ficzkó, hogyan volt az lehetséges, a gyűrűt e madár gyomrában felföldözöd? — kiáltá a báró.

— Azért vagyok én bűvész, nagyságos uram, — felelé hamiskás mosolylyal a szerencsés kópé; — elég az hozzá, hogy a gyűrű ismét az ön birtokában van. Mikép kezdtem hozzá, hogy a tolvajt a lopott tárgy visszaadására s egyszersmind méltó büntetésre lehetett ítélni, — azt a bűvészet törvényei szerint a nagyságos urnak tiz esztendő, tiz hónap, tiz hét, tiz nap, tiz óra és tiz percz elmultával mondhatom meg. És

ez — bűvészi szokás szerint — utolsó szavam ezen ügyben!

A gyülekezet örvendve, hogy a tolvaj nem közülök való volt, szétozlott, s mindenki újra napi foglalatossága után látott. Hanem ebéd után az esemény fölött oly élénk vita keletkezett, hogy a baromfira felügyelő szolgáló és a konyhaszolgáló csaknem hajba kaptak, mivel ez utóbbi azt állította, „hogy a gazember a Ricza pulykakakasa volt, s ez bizony nem válik dicséretére!”

Ezalatt a bűvészek nem győzött elég köszönetet mondani a báró és családja, s mindjárt ki is jelentették neki, hogy legalább még egy hétig ott kell maradnia vendégül. Mint ilyen, már a legközelebbi ebéd alatt segített a báró családi asztalánál elkölteni halálos ellenségét, a pulyka-kakast, kitől szívében bocsánatot kért az ellene elkövetett igaztalanságért.

Hasztalan kísérte meg a báró az észelyes ifjútól valamiképp kicsalni, hogy minő módon sikerült földeritnie a gyűrűlopás titkát, — György minden feleletet határozottan megtagadott. Ellenben közlé a báróval, hogy ő árva, hogy mesterétől Ochsenhausenből megszökött s kóborló művészsze lett, és hogy legfőbb ohajtása lenne lelkész-szé lehetni, mire nézve Schulze orvos, miután most már elég pénze van a tanulásra, talán segédkezet fog neki nyújtani.

— Arról majd én gondoskodom, fiam; én magam irok az orvosnak, — felelé a báró. — A kétezer tallér a te sajátod, hanem a pénzt nem szeretném most mindjárt közvetlenül a te kezeidbe adni.

Képzeltük az ochsenhauseniak csodálkozását, midőn egyszerre az a hír kezdetű szárnyalni a városban, hogy a megszökött takácsinas, Lerche György, mint egy gazdag báró vendége egy kastélyban lakik, s most Schulze orvos közbenjárása folytán előkészítették a theologia tanulására. E hír valóságát maga Schulze orvos, kihez mind a báró, mind Lerche György levelet irt, mindenki előtt megerősítette.

— Itt van ni! — mondá a legközelebbi tanács-ülésben, hol ez új hír szóba jött, Purzpichler borbély; — életemben még egyetlen ochsenhausenit sem láttam, a ki számár lett volna!

— Lelkemre, Purzpichler kollega, te pompás gyerek vagy s mindig fejednél találod a szöveget, — viszonzá Wackelmann timár. — Mi ochsenhauseniak helyre-legények vagyunk, azt még a sárga irigység is kénytelen bevallani!

* * *

Néhány év mulva Lerche György mint lelkészjelölt, első egyházi szónoklatát tartotta, még pedig — szülővárosában, Ochsenhausenban. Metzlerné asszonyom vörösré sirta szeméit, s Metzler mester büszkén tekintett föl a vele rég kibékült egykori tanoncra, a mint a szószékről Isten ígését hirdeté — oly ékesen, hogy még Darm mészáros is, a kinek pedig nem volt szokása, törölgeté szeméit.

György aztán megnősült, s boldogan és meglegedetten élt késő öregségeig.

Klappenburg báróval Lerche György továbbra is barátságos viszonyban állt, s csak évek mulva beszélte el neki bizalmasan, hogy minő módon lett ő akkor bűvészsze.

Otthon voltam . . .

Otthon voltam a szülői házban,
S mindent, mindent csodálkozva láttam . . .
Nem csoda, mert régen voltam már ott,
A csodálat hogy a földre vágott.

S hogy felkeltem, — elragadt magával
Fel a hegyre, s villám-ostorával
Olyat vágott a felhőkön végig . . .
Szegény felhők talán most is érzik!

S aztán nyújtott elragadó képet
A könyező szép anya-természet;
Sirt az érzés minden fű-, fa-szálon, —
Talán, hogy az én szívembe szálljon.

S végig néztem a természet képét,
Láttam benne szeretetet, békét,
Mindenütt az egyetértés látszott
Átkarolni az egész világot.

Mint megfért a Duna is medrében!
A csecsemő az anya ölében,
Partszélére terjedt csak ki csókja
Szeretettel, hogy magához vonja.

Megszólalt most a harang a völgyben,
S hallgataggá, csendessé lett minden;
A természet elimázni látszott
Néma ajkkal a szent „Miatyánk“-ot.

S jött az este; a hegyről leszálltam,
Mig egy érzés fészket rakott nálam:
A szeretet s szabadság mindenütt
Testvéreként elférhetnek együtt!

Pethes Géza Aladár.

Ima a hazáért.

Te utánad, jó Istenem,
Hazám legjobban szeretem;
Egyedül csak értte vagyok,
Értte élek, értte halok.
Áldd meg tehát e szép hazát
És annak minden hű fiát,
Ki értte hozzád kiált fel:
Áldásoddal áraszad el!
Mindenki — oh add jó Isten —
Egy szívvel rebegje itten:
„Te utánad, jó Istenem!
Hazám legjobban szeretem,
Egyedül csak értte vagyok,
Értte élek, értte halok!“

Varga József.

Zefirke, a szellő- király.

— Regge. —

Tóth Józseftől.

I.

Hol volt, hol nem volt . . .

De bizony csak volt. Még az öreg apám is látta, mikor épen százszor akkora volt, mint az a parányi, iczinke-piczinke teremtés, a kit Zefirkének hívtak. Tehát volt a világon egy parányi teremtés: Zefirke, a kinél az én öreg apám épen százszor volt nagyobb — 8 esztendő s legényke korában. Arra már nem emlékezem, hogy ki mérte meg őket, de azt bizonyosan tudom, hogy Zefirke nem volt egészen olyan nagy, mint egy aranyszárnyu kolibri-madár. Hanem ez a parányi teremtés nagy ur volt. Egy király! A szellő- király. Egy tengeri sziklabarlangban lakott a lelkem, melyen pompásabbnál-pompá-

sabb virágok diszlettek. — A kis király nagyon szerette a virágokat. Szép csendes tavaszi és nyári időben el-elrepült a susogó szellőcske szárnyán s bejárta a mesze vidékek virányos tájait, és akármerre ment, mindenütt szívesen fogadták, örvendeztek neki: „Itt van az arányos szellőcske, a dudoló szellőcske!“

A világ minden táját összejárta a kedves kicsike, és igen nagy kedvét lelte abban, hogy a virágok illatos szirmait és a fák zöld leveleit megrázogathatta. És nemcsak az emberek, hanem a virág-szirmok és falevelek is örültek neki. Szívesen mozgottak a kicsi szellő- király kedvéért. Különbö a szellő- király nagyon pompászerető emberke volt. A' bizony! Valóságos kis paradicsom volt az ő lakása . . . az ő királyi rezidenciája!

Ez a királyi rezidencia pedig — a mint mondtam — egy, tengerből kiemelkedő, virágborított sziklán diszlett (pedig a sziklán nem igen teremnek virágok), a hol nem volt soha tél, hanem mindig mosolygó meleg tavasz és nyár. Virágtermő tavasznyár!

Maga a szellőkirály palotája akkora volt, mint egy méh-kas. De mily nagyszerűen fényes! Csupa aranyból, gyémántból és drága, csillogó tengeri gyöngy-szemekből. Kétszáz szobája volt a palotának, s a kis király gyémántágyban hált, aranyvankosra hajtotta fejcskáját, s virágpaplannal takarózott.

Biz' abban az ágyban szép álmai lehettek.

Pedig egyedül élt a palotában. Senki sem volt körülötte, a kinek parancsolhatt volna. Neki csak álmodni kellett, hogy kívánsága teljesítve legyen. Minden kívánsága.

És Zefirke mindig álmodott, ha valamire szüksége volt. Akkor aztán, éjjel — mig ő aludt — előjöttek a tenger fenekéről az apró gyöngy-szellemkék, s megszerezték mindent. Egy remete- király volt Zefirke, a ki nem tudott másnak parancsolni, máshoz szólni, csak a virágokhoz. Néha — mikor beszélgető és parancsolgató kedve jött — egész éjjel is kóborgott valahol a virágok között. Ilyenkor azt mondták az emberek, hogy kedves éjjeli

szellő susog a levegőben. Hanem a szel-
lőcske gyöngé szárnya sokszor elfáradt, a
mint ide-oda kellett repülni a kis királylyal,
daczára, hogy Zefirke igen keveset nyo-
mott a latban.

Egyszer panaszt is tett a királynak.

Ez haragba jött (még a kicsinyek is
tudnak haragudni) és azt mondta, hogy
„most már csak azért is még többet
fog járni“, mert ő király, a szellőcske
pedig csak szolgál.

Neki ne beszéljen a szellőcske!

Ez a gyöngédtelen daczosko-
dás nem illett egy — királyhoz! Pedig
erről a tulajdonságáról — fájdalom! —
nem tudott leszokni. Meg is adta az árát ő
felségé! . . .

II.

Volt Zefirkének egy öreg rokona. Az is
király volt, mint ő. Csakhogy hatalmasabb
és ezerszer nagyobb.

Valóságos óriás, nagy, fekete fejjel, tele
növe jégcsap-bibircsókkal. Sohasem látták
még egymást, mert abban a pillanatban,
mikor találkoznak: Zefirkének vége. Az a
találkozás megölné őt. Pedig az öreg ro-
kon szereti az ő kis rokonát, és előre meg-
szokta neki izenni, hogy bujjék el a bar-
langba, mert most ő „ö jön!“ Ezt a furesa
rokont — a ki Zefirkét oly nagyon szereti
és félti, s a ki első találkozásnál kénytelen
lenne Zefirkét, a szellő-királyt megölni —
ugy hívják, hogy: „Vihar“. A szél-
király!

Ha ez utra indul, akkor a kicsi szellő-
királynak el kell bujni. Máskülönben
halál fia!

Zefirkét — ki igen daczos természetű
volt — szerfelett boszantotta az, hogy ő
neki mindig gyáván el kell bujni, mikor
az a „csuf“ vén rokon — a szélkirály —
utnak indul, s komolyan feltette magában,
hogy ezt nem fogja sokáig tűrni. Majd
bizony! Ő is csak olyan király, mint a Vi-
har, mért volna hát annak nagyobb ha-
talma, mint neki? . . . Egy szó mint száz,
ő nem fogja tűrni, hogy felette az a kiáll-
hatatlan szélkirály uralkodjék. Megmutatja
neki, hogy ő nem fél tőle. Izengethet neki
— a meddig tetszik, nem fog ráhallgatni,
megvárja a szélkirályt — ki bizonyosan

csak azért ijesztgeti, hogy rászedje és aztán
jól kinevesse — megvárja és azt fogja neki
mondani:

„Jó napot kívánok, Vihar urambátyám!“

III.

Erre a határozatra akkor adta kicsi
fejét Zefirke, mikor a legharagosabb és
legmakranczosabb volt. Mikor a fáradt szel-
lőcske megboszantotta panaszkodásával.
„Már most csak azért is még többet járok“
— gondolta magában, mikor már fennhan-
gon is elmondta.

És elkezdte kergetni a fáradt szellőt.
Messze repült. Virágról virágra, falevélről
falevéltre. Sőt daczoskodó haragjában még a
fűszálakat is sorra járta, megrázogatta.

„Csak most izenne hát az a csuf szélki-
rály!“ — gondolá. Alig ért végére e rövid
gondolatnak, midőn látja ám, hogy a virá-
gos rét útján nagy, szürke porfelhő támad,
mely zúgva közeledik felé. Ah, ez a szélki-
rály hirnöke! Azt mondja: „eredj haza Ze-
firke, kicsi szellőkirály!“

Zefirke odakaczagott a szélhírnök szeme
közé: „Eredj! mondd meg az uradnak, hogy
jöhet, — nem félek tőle!“

A szélhírnök haragosan zúgva megfor-
dult és elvitte az izenetet.

„Mit akar az a mákszem-ki-
rály?!“ Egy kis idő múlva megint csak
visszajött a szélhírnök. Már messziről sival-
kodott és könyörgött a szélkirálynak, hogy
rejtse el magát, mert Vihar mindjárt útnak
indul, és akkor jaj lesz neki. Zefirke megint
csak odakaczagott a sivalkodó szélhírnök
szemébe és fűgét mutatott neki. (Nagy
kópé volt az a pirinkó király!) A szélhírnök
elvitte a fűgét Viharnak. Éz megboszanko-
dott a gúnyolódásért, de sokkal jobb szívű és
becsületesebb volt, semhogy boszút állt volna
a kis gunyolódón. Harmadszor is elküldte a
hírnököt, hogy ne daczoskodjék Zefirke, ha-
nem álljon odább, mert ő neki már tovább
nem szabad várni, és nem tehet róla, ha
kénytelen lesz kis rokonát megölni. Külön-
ben köszöni a fűgét.

Zefirke azt mondta „szívesen“, és most
meg már szolgált egy „barack“-kal a
süvöltő szélhírnök feje tetejére. Vigye el
azt is az urának — a fűge mellé. A szél-

hírnök nagyot kiáltott és halál-dalt dudolva elrohant . . .

„Jaj már neked szellő-király!
Az életed oda van,
Ősszetipor a szél-király
A hatalmas Vihar!“

Ez köszönet volt a — baraczkért!

IV.

. . . Az ég elsötétült . . . tompa mennydörgés támadt az éjszaki láthatáron . . . s tombolva, ordítva jött a Vihar A fák ágai recsegték, a virágok félénken lapultak a földre . . . a zápor zuhogott.

Zefirke megrémülten látta a borzasztó ellenséget, és kétségbeesetten kiáltozta: „Segítség! . . . irgalom! . . . ne öl meg!“

De késő volt a megbánás. A dühöngő vihar már nem mehetett vissza. A természet ereje parancsolt neki. Felkapta a remegő kis szellő-királyt s vitte-vitte magával . . .

Hiába könyörgött, hiába vergődött Zefirke Vihar karjaiban. Az nem bocsátotta el. Szédítően forgatta a zivataros levegőben.

„Magadnak tulajdonítsd roszt sorsodat, mert daczoskodtál, s meg akartál mérközni egy nálad sokkal erősebb hatalommal!“

Ezt súgta fülébe Vihar a szellőkirálynak, aztán nagy erővel odacsapta a tengeri sziklához, a hol a kis szellőkirály tündérpalotája volt. „Ne gúnyold ki, a ki téged szeret, ne daczoskodjál senkivel, annyival inkább ne azzal, ki nálad derekabb.“

Zefirke nem volt többé!

V.

A tomboló zivatar után szép, szelid holdfényes éjszaka derült fel a kék tenger fölött. De a szellő-király nem aludt a gyémántágy aranyvánkos virágtakarója alatt. Ott feküdt holtan, véresen a tengeri szikla virágos tetején. A gyöngyszellemkék feljöttek érte, fényes kagylóból készített koporsóba tették, s levitték a tenger fenekére.

A szellő meggyászolta a királyt, de mivel a királyi szék nem lehetett soká üresen, pár nap múlva a szellő-miniszterek, országzászlósok és nemesek új királyt választottak.

De kikötötték, hogy az elhunyt Zefirke

iránti gyászszünet miatt nem szabad az új királynak 10 napig szellőszárnyra ülni. A határozat megerősítettet a királyi pecséttel, minek következtében 10 napig nem fujt szellő az egész világon.

A dicsőségesen uralkodó új szellőkirály neve II-ik Zefirke.

Gyermek-dalok.

Irta: Horkai bácsi.

I.

Dallam. A dió, a dió törve jó.

Ne mozogj, ne mozogj,
Új helyben.
Majd nem lesz, majd nem lesz
A fejben,
Azért vagy itt, hogy hallgass:
A mellett, a mellett tanulgass.

Látod én, látod én

Mily szépen

Ülök itt, ülök itt

A széken.

Kövesd a példát te is,
Légy szelid, légy szelid, nem hamis.

Csengetnek, csengetnek,

Megyünk már,

Jó szülénk, jó szülénk

Otthonn vár;

De ki hibát követett:

Az velünk, az velünk nem jöhet.

II.

Dal. Biró uram, biró uram.

A galuska híres étel,
Ritkán is mul' olyan hét el,
Hogy ne főzne édes anyám,
Mert szeretem azt, tudja ám.

Kell hozzá: tűz, víz, edény, kéz,
Liszt, só, tojás, de még nem kész!
Túró, vaj, vagy töpörtös zsir,
Ez étel ily részekkel bir.

De ki makacs s nem fogad szót,
És beszélget, nem hallgat jót:
Nem érdemes galuskára,
Csak a kenyérnek hajára.

III.

Dal. Hát te kis lány, mért vagy cifra.

Sehol sincsen olyan helyem,
Mint itt éppen ezen helyen,
Itt mulatok, itt tanulok,
A jóban, szépben okulok.

Szép is iskolásnak lenni,
Van itt fiu akármennyi!
Mindenik testvér, barátom,
Örülök, ha őket látom.

Bár csak ez a hű szeretet,
Mely itt bennünket egygyé tett,
Nagy korban is megtartana,
Ugy az Isten megáldana.

Áldjon is meg jó pajtások!
Legyünk mindig igaz társak;
Legyünk e hon hű gyermeki,
Halánk így rójjuk le neki.

Guise Henrik halála.

A világtörténetből. F. A.-tól.

Azon háborúk, melyek Franciaországban a 16-dik században a Valois-ház utolsó fejedelmei és az alattvalók közt vívottak, vallásháborúknak neveztetnek; melyeknek azonban nem a vallás fölemelése volt közvetlen céljuk, mint inkább I. Ferencz gyáva és tehetetlen utódainak a tróntól való megfosztása, és a Guise-családnak arra ültetése.

A Guisek már II. Henrik alatt nagy befolyást gyakoroltak az államügyek vezetésére. II. Henrik atyja halálos ágyán adott intéseinek ellenére több bizalommal viseltetett a Guise hercegek iránt, mint ezek nagyravágyása mellett tanácsos lehetne, mi által véres párttusákra adott alkalmat. Midőn II. Henrik egy lovagjáték alkalmával kapott sebben kimult, Franciaország részint utódainak, kik őt az uralkodásban követték, részint özvegyének, a fondor Medici Katalinnak és az ország kiválóbb nagyjainak lázas szelleme és hatalomvágya miatt, véres polgárháborúknak lón színhelyévé, melyeknek csak IV. Henrik erélyes kormányja vetett véget.

A Guisek jeles hercegi családból származtak, mely egyik ága volt a Lothringenháznak. Törzsatyjuk Claudius volt, René

lothringeni herceg ötödik fia, szül. 1496-ban. Tíz éves korában honosítottott Franciaországban, és később a Bourbon-házból származott Antoinette hercegnővel házasságra lépett. A későbbi harcokban nagy hírnevet szerzett magának, és I. Ferencz, szolgálatainak jutalmául a Guise-uradalmat, mely után magát nevezte, hercezséggé emelte. Éle'ét hős halállal fejezte be 1550-ben. Hat fiut és öt leányt hagyott maga után (ezek közt Stuart Mária anyját).

Claudius legidősb fia, Ferencz, korának egyik legnagyobb hőse (szül. 1519-ben), és testvére Károly bibornok, ki a kormányügyekbeni jártassága által tünt ki, az udvarnál majdnem minden hatalmat magukhoz ragadtak II. Ferencz alatt. A rendkívüli hatalom, melyet gyakoroltak, gyűlöletessé tévé őket, és egy ellenpárt keletkezett a Bourbonok, különösen Condé Lajos vezérlete alatt, ki, mint királyi vérből származott, szintén igényt tartott az államügyek vezetésére, és hogy célhoz jusson, a protestánsokkal lépett szövetségre. Hogy a Guisek a Bourbonok hatalmát megtörjék, s a népnek szeretetét megnyerjék, üldözői lettek a protestánsoknak; e miatt a protestánsok közt összeesküvés keletkezett Amboise városában, melynek célja volt a Guise hercegeket a királylyal együtt hatalmukba ejteni. De a merény az összeesküdtek egyike által fölfedeztetvén, meghiusított és Guise Ferencz, kinek megbuktatására volt e merény irányozva, még magasabb polczra emelkedett, t. i. az ország főhelytartójává neveztetett ki. Az összeesküdtek közül többen halállal lakoltak, kiknek sorsát az orleansi gyűlésen elfogott Condé Lajos csak a király rögtöni halála által kerülte ki.

Ezután úgy látszott, hogy Guise és Condé közt béke állott be, de a két Guise alattomban Montmorency társaságukba vonván, mindent elkövettek hatalmuk megerősítésére. A háboru kitörésére csak alkalom kellett, mely nemsokára ajánkozott. Vassy helységben (1562. márczius 1-én) Guise emberei és a protestánsok (hugenoták) közt véres összekocczanás történt, melyben, midőn a herceg közvetítőül lépett föl, kövel fején megsebesített, mire azok a protestánsok közül sokat fölkonzoltak. A vassy-i eseményt általános háboru

követte. Miután Guise több csatát nyert és több várost foglalt el a protestansoktól, azon tervet forgatta elméjében, hogy az anyakirálynét, Medici Katalint, kinek nagy befolyása volt a királyra, annak oldala mellől eltávolítsa; terve már majdnem sikerült, midőn Orleans ostroma alkalmával Potrot de Merey protestáns által meggyilkoltatott, 1563. február 18-án.

Tervét testvére, Károly bibornok karolta fel, de ez nemsokára elhagyni kénytelenített az udvart és Reimsba vonult vissza, hol néhány évig esendben töltötte napjait. Később visszatért ugyan, de nem nagy befolyást gyakorolt az állami ügyekre; de mindazáltal mind ő, mind testvérei mindent elkövettek, hogy a család hatalmát növeljék. Ebben nagy segítségökre volt Guise Henrik, a meggyilkolt Guise Ferencz legidősb fia, ki arra volt hivatva, hogy a Guisek hatalmát a legfőbb fokra emelje, de egyszermind hogy halála által bezárja.

Henrik szül. 1550. decz. 31-én, s II. Henrik udvarában nevelkedett. Jelen volt Orleans ostrománál, midőn atyja meggyilkoltatott, s ezen időtől fogva nagy gyűlöléssel viseltetett a protestansok iránt. Miután néhány évig Magyarországon a törökök ellen harczolt, visszatért Franciaországba, és a protestánsok elleni polgárháboruban fényes haditettei által tüntette ki magát, s az udvarnál sikerült neki szilárd állást elfoglalni. Mindenekelőtt a protestansokat akarta megsemmisíteni, különösen Coligny admiralt, kire gyanuja volt, hogy atyja meggyilkoltatásában leginkább részes. Az anyakirálynéval, Medici Katalinnal egyetértve, elhatározzák Colignyt orgyilkos által az utból eltenni. Azonban Coligny könnyű sebbel megmenekült.

Ezen esemény lázas ingerültséget okozott a hugenották között, kik nem szüntek meg Guise herceget és Medici Katalint, mint az elkövetett tény okozóit vádolni. Katalin, hogy magát a hugenották ellen biztosítsa, fiát igyekezett maga részére megnyerni, a mi sikerült is neki; ezután nem szünt meg őt ostromolni, hogy beleegyezzen a hugenották kiirtásába. Guise herceg megígérte, miszerint ő fogja kiállítani a szükséges fegyveres erőt. Az iszonyatos terv végrehajtása 1572. aug. 24. és

25-ike közti éjszakán történt, miért ezen mérszárlás Bertalan-éjnek neveztetik (másképp párisi vérmenyegzőnek is hivatik.) Sok ezer hugenotta esett a pártdühnek áldozatul, ezek közt Coligny admiral is. Navarrai Henrik és Condé Henrik csak valláselveik föláldozásával menthették meg életüket.

Midőn IX. Károly 1574. május 30-án meghalt, testvére Anjou Henrik, lengyel király és a Bertalan-éj egyik főszereplője választatott utóddá III. Henrik név alatt. Midőn ez IX. Károly halálát megtudta, titkon elhagyta Lengyelországot, de nem jött mindjárt Franciaországba, hanem előbb több udvart járt be, s a kincseket pazar kézzel szórta; miután mindenéből kifogyott, Turinba érkezett, hol Savoya hercege királyilag megvendégelte, a miért neki három meghódított várost adott. Innét Avignonba ment, hol Medici Katalin és Károly bibornok fogadták, de ez utóbbi nemsokára meghalt.

A bibornokban a protestantismus egy kiengesztelhetlen ellensége halt el, de a legfélelmesebb, ki a Bertalan-éj előidézésében egyik főtényező volt, a trónon ült. A protestansok most odatörekedtek, hogy pártjokat mindinkább megerősítették; e miatt körükbe vonták János Kázmér pfalzi fejedelmet, — a király ifjabb testvérét, az alenconi herceget és navarrai Henriket (később IV. Henrik név alatt király). III. Henrik ezalatt esztelenül pazarolta az állam jövedelmeit. Guise is szorosabb szövetségbe csatolta pártfeleit, mely ezután ligának neveztetett. E szövetségnek látszólagos célja a katholicismus és a királyi tekintély védelme, s a protestantismus elnyomása volt; a valódi pedig az alenconi herceg eltávolítása, továbbá a tehetetlen és méltatlan királynak, III. Henriknek letétele s kolostorba záratása, végre Guise Henrik trónra emelése.

De a szövetségesek csalódtak számításukban, mert a király magát a liga fejének nyilatkoztatta, s így Guise Henrik tervei füstbe mentek. Ezen időtől fogva a király és a herceg között titkos élet-halálharcz kezdődött, mely polgárháboru álczája alatt viseltetett, és csak tizenkét év múlva a herceg meggyilkoltatásával végződött.

(Vége köv.)

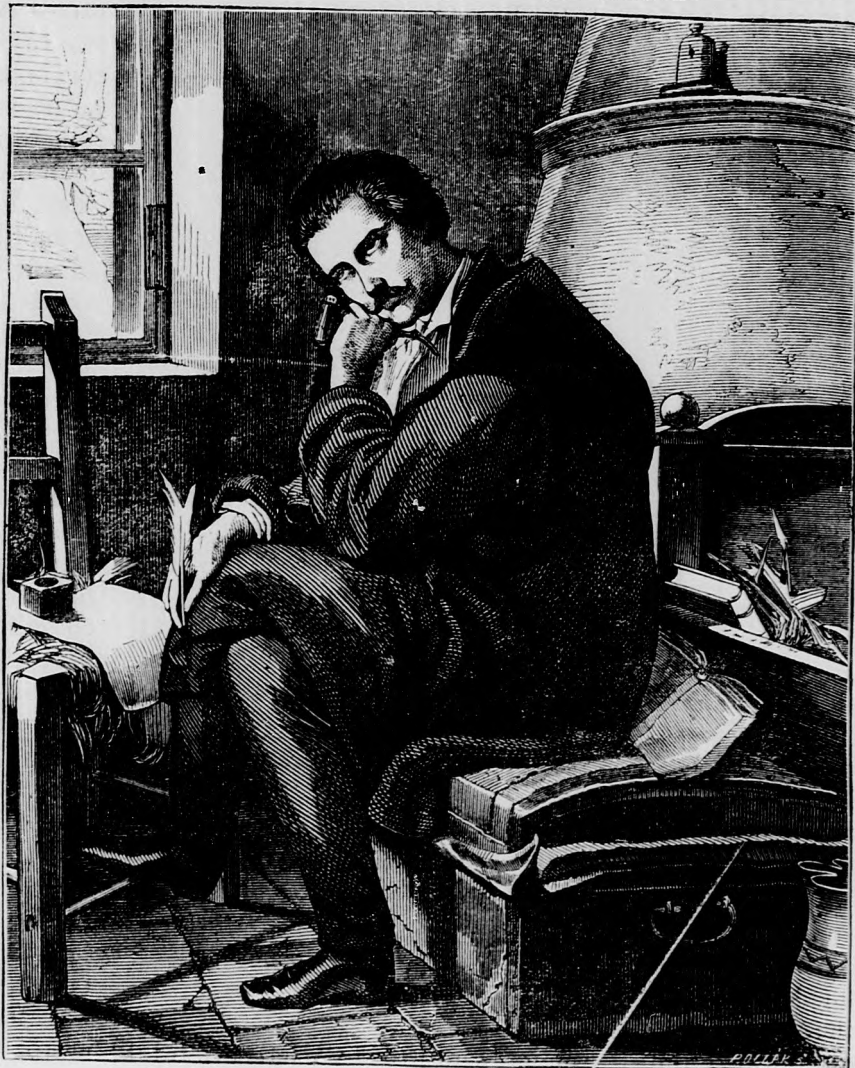
Egy telem Debreczenben.

(Képpel.)

Hej! Debreczen,
Ha rád emlékezem! . . .
Sokat szenvedtem én tebenned.
És mind a mellett
Oly jól esik nekem,
Ha rád emlékezem . . .

A fűtőszalmám,
S hideg szobában alvám.
Ha fölvevém kopott gubám,
Elmondhatám,
Mint a cigány, ki a hálóból néze ki:
„Juj, be hideg van odaki!”

S az volt derék,
Ha verselék!

Pápista nem vagyok,
És mégis voltak bűjtjeim, pedig nagyok.
Jó, hogy az embernek csont-foga van,
Ezt bölcsen rendelék az istenek,
Mert hogyha vas lett volna a fogam,
A rozsdá ette volna meg.

Aztán a télnek kellő közepében
Kifogya szépen

Ujjam megdermedt a hidegben,
És ekkor mire vetemedtem?
Hát mit tehettem egyebet?
Égő pipám
Szoritgatám,
Mig a fagy végre engedott.

Ez inségben csak az vigasztala,
Hogy ennél már nagyobb inségem is vala.

Petőfi Sándor.

Öt hét léghajón.

Regényes utazás Afrikában.

(Képekkel.)

Verne Gyula után.

(Folytatás.)

Hajnalban Joé egy száraz fokot ért, melyre az éles sás miatt nem kis nehézséggel birt kimászni. De egy fa magaslott előtte a szürkületi homályban, s gondolván, hogy annak ágai között jobban meg lesz védve, felkuszott reá. Itt érte meg a reggelt.

De a mint kivilágosodott, milyen nagy lön ijedtsége és borzadálya! A fa ágai, melyek között ült, a szó teljes értelmében kígyókkal s chameleonokkal voltak tele; több volt rajta ezekből, mint az ágak. A nap még nem jött fel, s ez undok állatok mély álomba látszottak merülve lenni. Joé nem várta, hogy felébredjenek s a nap első sugarára visszanyerjék életüket, — borzadva ugrott le a rettenetes fáról. Elhátározta, hogy ezen túl jobban megválasztja éjjeli menhelyét, — s azzal utnak indult, maga sem tudta hová, merre? Szemei többnyire az égen függtek, a Viktóriát kereste minden irányban, de az nem mutatkozott sehol!

Égésnap nem volt étele, s egyéb kínaihoz az éhség gyötrelme is szegődött. Kimerülten rogyott le este a Csad sásas partján, s talán mit sem gondolt volna vele, ha a sás közül egy krokodil rohant volna rá, hogy fölfalja. Éjen át borzasztó lázas álmái voltak; ha pedig föl-fölriadt, a bogarak

milliói zsongták körül s esipdesték össze. Reggelre még kimerültebb volt, mint lefektekor; de a gyöttrő éhség parancsoló hatalma felvillanyozta gyöngeségét, s táplálékot keresni kényszeríté. Fegyvere nem lévén, hogy valami állatra vadászhasson, gyökerekkel s egy-két gyümölcsessel csillapítá éhségét.

— Hol lehet a Viktória? — volt soha meg nem szünő gondolata. — A szél észak-

ról fúj, vissza kell térnie a tóhoz. De hátha soha sem látom többé? Akkor azon utazók sorsába kell belenyugodnom, kikről gazdám annyit beszélt. Föl kell keresnem e benszüllöttek valamely nagyobb városát, s meglátnom: hogy láthatom-e magamat ruhával, élelemmel s egyéb szükségességekkel... Bátorság Joé! Robinzon Kruzoé még rosszabb helyzetben volt náladnál!

Kóborlásaiiban egyszer csak egy csapat négerre bukkant, kik egy erdő szélén lakmározta. Azok nem látták őt, s bizton megvonnulhatott egy bokor mögé, hogy kilesse: ellenséges vagy barátságos fogadta-

A kígyók fája.

tást várhatna-e tőlök, ha köztük megjelenék? De nem volt kedve kísérletet tenni, mert a vadak, elvégezve lakomájukat, nyilaik élesítéséhez s azok hegyének méreggel bekenéséhez fogtak.

Egyszerre a láthatáron egy pont jelent meg, — fölebb emelkedett, — közeledett, — a Viktória! Gazdája tehát nem mondott le róla, nem hagyta el, keresi! De nem ugorhatott ki rejtekéből, be kelle várnia a négerrek távozását, kik maguk is meglátva

a léggömböt, felugrottak s ki-völdözni kezdtek rá, de magasságát nem érhetvén el nyilaikkal, vad ordítózással futottak utána.

Joének felugorni, életjelt adni magáról — már késő volt. A Viktória eltűnt a messzeségben. Délután ismét visszatért, de most jóval nyugat felé, s Joé kétségbeesett kiáltásai nem juthattak el odáig. Futott utána, kétségbeesett erővel, — míg végre kimerülve összeroskadt s nem birt tovább. Csak karjait terjeszté azon irányban, a hol a Viktória éppen eltűnt szemei előtt.

— Uram! segítség! segítség, uram! — s ez utolsó kiáltással ájultan hanyatlott hátra . . .

De térjünk vissza a Viktóriához.

IX.

Mig Fergusson Sámuel a léggömbre s az emelő készülékre ügyelt, Kennedy távcsövel kezében a földet nézte, hogy a vidéknek, mely fölött áthaladnak, egyetlen pontja se vesszen el észrevétlenül, ha valahol Joét vagy csak nyomát is fölfedezhetné. Ha csoportot látott, melyben embereket vélt felismerni, lejjbereszkesedésre intette Sámuel; majd a meg-hiusult kísérlet után újra fölebb szálltak, hogy a legkisebb jelenségre ismét leereszkedjenek.

Egyszer ismét egy ily csoport tűnt fel; 40—50 arab volt, kik részint lovon, részint gyalog, elég szorosán összetartva haladtak. Maguktartásából úgy látszott, mintha lesnének valamit. Nézőink a magasból — vadászatnak gondolták. Az is volt, csakhogy — emberre. Mert ime, hirtelen egy domb-

mélyedésből, hol eddig a Viktória távcsöve sem vehette észre, kiugrott az üldözött, a mint üldözői megkerülték s a lovasok gyorsan üldözőbe vették. Az üldözött is lovon volt.

— Lejebb, Sámuel, lejebb! — sürgeté Dick.

— Nos?

— Álmodom-e? káprázat-e? Az, a kit ez átkozott arabok kergetnek . . .

— Nos?

— Ő az!

— Ő?! — kiáltá Sámuel, s feledve gépezetét, kiragadta a távcsövet barátja kezéből.

Félreismerhetlenül — Joé volt!

A Viktória száz lányira bocsátkozott alá. Joé észrevette, s figyelmét ez életadó jelenségre fordítva, üldözőinek némi előnyt engedett maga fölött. Már csak néhány öl választá el tőle azokat.

— Bátorság, Joé! szélmentében tartsd magadat! — hangzék egyszerre a Viktória csolnakából.

Joé sarkantyut ada lovának (sarkantyuja ugyan nem volt, sőt eszmája sem, csak a sarkával), s előre

rohant. A Viktória, ereszkedve le mindig, követte a szél irányában rohanót. Már-már elérte, — de az üldözők is nyomában voltak. A Viktóriáról csüngött le a kötélhágcsó, s a léggömb megelőzve a lovas és üldözőit, közvetlen Joé előtt lebegett.

A pillanat elérkezett.

Fergusson gyorsan adta ki parancsait Dicknek, emelje fel a Joé pótlására szolgáló, mintegy másfél mázsányi tulsúlyt, s tartsa vele magát a csónak orrában, és azon

Joé fölemelése.

Öt hét léghajón.

Regényes utazás Afrikában.

(Képekkel.)

Verne Gyula után.

(Folytatás.)

Hajnalban Joé egy száraz fokot ért, melyre az éles sás miatt nem kis nehézséggel birt kimászni. De egy fa magaslott előtte a szürkületi homályban, s gondolván, hogy annak ágai között jobban meg lesz védve, felkuszott reá. Itt érte meg a reggelt.

De a mint kivilágosodott, milyen nagy lön ijedtsége és borzadálya! A fa ágai, melyek között ült, a szó teljes értelmében kígyókkal s chameleonokkal voltak tele; több volt rajta ezekből, mint az ágak. A nap még nem jött fel, s ez undok állatok mély álomba látszottak merülve lenni. Joé nem várta, hogy felébredjenek s a nap első sugarára visszanyerjék életüket, — borzadva ugrott le a rettenetes fáról. Elhátározta, hogy ezentul jobban megválasztja éjjeli menhelyét, — s azzal utnak indult, maga sem tudta hová, merre? Szemei többnyire az égen függtek, a Viktóriát kereste minden irányban, de az nem mutatkozott sehhol!

Egésznap nem volt étele, s egyéb kínaihoz az éhség gyötrelme is szegődött. Kimerülten rogyott le este a Csad sásas partján, s talán mit sem gondolt volna vele, ha a sás közül egy krokodil rohant volna rá, hogy fölfalja. Éjen át borzasztó lázas álmái voltak; ha pedig föl-fölriadt, a bogarak

milliói zsongták körül s esipdesték össze. Reggelre még kimerültebb volt, mint lefektekor; de a gyöttrő éhség parancsoló hatalma felvillanyozta gyöngeségét, s táplálékot keresni kényszeríté. Fegyvere nem lévén, hogy valami állatra vadászhasson, gyökerekkel s egy-két gyümölcsessel csillapítá éhségét.

— Hol lehet a Viktória? — volt soha meg nem szünő gondolata. — A szél észak-

ról fúj, vissza kell térnie a tóhoz. De hátha soha sem látom többé? Akkor azon utazók sorsába kell belenyugodnom, kikről gazdám annyit beszélt. Föl kell keresnem e bensülöttek valamely nagyobb városát, s meglátnom: hogy láthatom el magamat ruhával, étellemmel s egyéb szükségességekkel.... Bátorság Joé! Robinzon Kruzoé még rosszabb helyzetben volt náladnál!

Kóborlásaiiban egyszer csak egy csapat négerre bukkant, kik egy erdő szélén lakmároztak. Azok nem látták őt, s bizton megvonulhatott egy bokor mögé, hogy kilesse: ellenséges vagy barátságos fogadtatást várhatna-e tőlök, ha köztük megjelenék?

De nem volt kedve kísérletet tenni, mert a vadak, elvégezve lakomájukat, nyilaik élesítéséhez s azok hegyének méreggel bekenéséhez fogtak.

Egyszerre a láthatáron egy pont jelent meg, — fölebb emelkedett, — közeledett, — a Viktória! Gazdája tehát nem mondott le róla, nem hagyta el, keresi! De nem ugorhatott ki rejtekéből, be kelle várnia a négerrek távozását, kik maguk is meglátva

A kígyók fája.

perczben, midőn Joé a kötélhágcsóban jól megkapaszkodik: lökje ki a csolnakból.

Kennedy elfoglalván kijelölt helyét és állását, Fergusson a gépezethez ült, hogy a kellő pillanatban eszközölhesse a szükséges s gyors emelkedést. A kötélhágcsó éppen keze ügyébe esett Joénak, kit már sarkon értek üldözői.

— Kapaszkodjál bele! — kiálta le Samuel. — Dobd ki a sulyt! — kiáltá másodszor.

— Megvan, — felelt Kennedy. Joé a kötélhágcsón gyorsan mászott fel; — abban a perczben, mikor üldözői már éppen elérték, siklott ki kezeik közül, kik a düh, bámulás és ijedelem vegyes érzelmeivel néztek az égből alászálló szabadító csodára.

— Joé, felindulástól s kimerültségtől remegve, alétan ért a csolnakba. Gazdája karjai segítették be, különben még egyszer visszabukott volna. Majdnem meztelen volt; teste merő seb. Ápolásra, kötözésre volt szüksége, — s csakhamar ájulásforma álomba esett.

Reggel volt, mire fölébredt, s étellel és itallal megfrisítván magát, elbeszélhette kalandjait s végül történetének kimenetelét is, melyet még mi nem ismerünk.

Mikor a már-már eltűnő Viktória után futva kimerülten összerogyott és elájult, sokáig tartott, míg eszméltre tért. Körülnézett, de a léggömbnek hire-hamva sem volt. Leverten haladt tovább, s gyökerekkel elüzve éhségét, az éj egy részében is csak ment, csak ment előre, a Viktória utirányában. Reggelre erdőszélhez ért, hol legelésző lovakat talált, míg távolabb gazdái még álomba voltak merülve. Egy jó futó nyerges ló mindenesetre csak hasznomra lehet, gondolá magában, s kiválasztva a legjobbikat, gyorsan felnyergelte s rápattanva tova vágatott, — azzal mentetve maga előtt tettét, hogy: szükség törvényt ront, kivált az ő helyzetében. De az arabok csakhamar észrevették a hiányt, s lovaik szaglására bizva magukat, a szökevény után eredtek.

A többit tudjuk.

X.

A Viktória a szél szárnyain gyorsan folytatta utját, s utasaink három-négy napi

egyhangu, minden kaland nélküli haladás után átkeltek a Niger folyamon, madártávtól szemlélték Tombuktu, egykor virágzó város szűk utcáit és kupjával felfelé fordított gyüszü-alaku házait, — majd a sivatag föltámadt szele által gyorsan visszanyomva, sebesen szálltak a Niger mentében fölfelé.

Mióta a Viktória külső boritékát elvesztette, feltünőleg kisebbedett mind emelkedési, mind ellenállási ereje. Gazdája nem bánt vele oly könnyedén, s nagyobbára a szelek kegyére kellett azt bíznia.

— A szél kitartó déli iránya nem kevésbé aggasztotta Fergusson. Nyugtalanságának fő-oka az volt, hogy míg Afrika nyugati partjain angol vagy francia telepeket találhatna, délre a guineai partokon — pedig egyenest oda tartottak — vad néptörzsek kezei közé esnek a Viktóriával, mely talán éppen a legrosszabb pillanatban s a legveszélyesebb helyen mondhatná fel a szolgálatot.

Hogy könnyebben haladhassanak, a mi terhőkből feleslegessé vált: üres üvegeket, a kiürült husszekerényt, s több ilyesmit kidobtak. Most már csöndesebben s inkább nyugat felé haladva, elérték s el is hagyták Segót, Bambarra tartomány fővárosát.

— Ha még két nap haladhatunk ily irányban s ily sebességgel, — mondá Fergusson, — elérjük a Senegalt; s csak azt elérhessük, akkor közel leszünk jó barátainkhoz.

Május 27-én a vidék egészen új alakot látszék ölteni. A Niger és Senegal folyamok teknőjét elválasztó hegylánczhoz közeledtek utasaink.

Afrika e részét, egész a Senegalig, veszélyesnek tartják az utasokra; Fergusson jól tudta ezt, elhatározta tehát, hogy ha csak lehet, nem száll le e baljóslatu vidékre.

— Azonban a Viktória érezhetőleg hanyatlott, s hogy fel bírja magát tartani, mind több-több tárgyat kellett kidobni az uti podgyász kevesbitése végett.

— Repedés van ezen a léggömbön? — kérde Dick.

— Nincs; de a gutteparcha valószínűleg megolvadt a melegtől, s most a köneny átszűrődik és elillan a csupaszon maradt tafota likacsain.

— Mit tegyünk ellene?

— Semmit sem tehetünk; csak könnyítsünk a terhen, s dobjunk ki mindent, a mi fölösleges.

— Mit dobhatunk már le, ha csak magunkat nem, mint Joé minap?

— Először is a csolnak sátor-ernyőjét, a mi meglehetősen súlyos.

Joé fel is mászott mindjárt, hogy azt lebontsa és ledobja.

— Ezzel ugyan jól járnak, — mondá, — a kik megtalálják; elég lesz egy egész néger-törzset ellátni derékkötővel.

A léggömb egy percze fölemelkedett, de csakhamar ismét hanyatlott. Pedig az erdők, melyek fölött most, a fatetőket majdnem horzsolva, átsuhantak, éppen nem voltak biztosak. Minden veszélyes volt itt rájuk nézve, — a fák és a vad állatok, de legfélelmesebbek voltak az emberek, Afrika legkegyetlenebb, legvérengzőbb törzsei.

— No csak ezeknek a kezei közé ne esünk, — monda Joé.

— Magam sem akarom! — felelé Sámuel; — csak az aggaszt, hogy jókora magasságu hegyeken kell átmennünk, a mi pedig a Viktória mostani csekély emelkedési erejével nehezen megy.

(Vége köv.)

A tyám sirján.

I.

Forró szivből forró könyek
Pusztá sirodra ömölnek;
De sirhalmod pusztasága
Nem zöldül a könyhullásra.

Pedig beh szépen zöldelne,
Rajta fű, virág teremne:
Ha a tavasz harmatkönye
Rá csak egyszer is ömölne!

Tavasz hejh! csak én lehetnék:
Mindig sirhantodnál lennék;
Ápolgatnám éjjel-nappal
Virágaidat harmattal.

Kizöldült sirodon nyelve
Vig madárnak énekelne;
Dalos, virágos sirodban
Aludnál akkor nyugodtan.

Ah! de mindegy, akár tavasz
Mosolyog, akár tél havaz
Hantjaidra... néma ajkad,
És az, bármit szólok, hallgat.

II.

Kijöttem a temetőbe,
Szemem könyeit hogy öntse
Sirodra,
Béken nyugvó porodra.

Tiszta az ég, felhőtelen,
Arca mosolyog szüntelen
Sirodra,
Békén nyugvó porodra.

Feljött a szép bibor-hajnal,
Hinti csókját piros ajkkal
Sirodra,
Békén nyugvó porodra.

Varázshangu csalogányka
Szivemelőn zengve szálla
Sirodra,
Békén nyugvó porodra.

Bársony-füvet hintegetett
És virágot a kikelet
Sirodra,
Békén nyugvó porodra.

Aranyszárnyu pillangócska
És méh repült zsongva-bongva
Sirodra,
Békén nyugvó porodra.

Ég és hajnal, fű és virág,
Pille és méh áldást kiált
Sirodra,
Békén nyugvó porodra.

Áldást esdek a madárral
Én is tiszta szivvel-szájjal
Sirodra,
Békén nyugvó porodra.

III.

A fülmilét
Sokszor
Hallgattam:
S nem volt oly bús,
Mint most,
A dalban.

Soh'sem zengett
Még ily
Keservvel:
Majd megöl e
Fájó
Énekkal.

Nem tudhatom,
Őt most
Mi lelte:
Dala kinnal
Mért van
Igy telve? ...

Vagy tán nem is
Madár,
Nem zenér,
Ki ezen a
Siron
Most zenél!

Hanem, atyám,
A te
Szellemed:
Ez zeng olyan
Vérző
Éneket!?

Oh ha ugy van:
Sirjon
Éneked!
Hallgatnom azt
Olyan
Élvezet.

Hanem, kérlek,
Zengj oly
Keservvel:
Repedjen meg
Ez a
Bús kebel.

Sallay Rózsa.

A hercegnő a borsón.

— Mese. —

Volt egyszer egy királyfi, a ki egy hercegnőt akart feleségül venni, — hanem annak valóságos, igazi hercegnőnek kell lennie.

Igy hát keresztül-kasul utazta a világot, hogy egy olyant találjon, hanem min-

denütt valami nehézségre bukkant; hercegnő volt elég, hanem vajjon valóságos hercegnők voltak-e, azt nem tudta kisütni, mindig talált valamit, a mi nem volt egészen a rendén.

Tehát megint csak hazament s nagyon szomorú lett, mivel ő mégis csak valóságos hercegnőt szeretett volna nőül venni.

Egy este borzasztó fürgeteg tört ki; villámlott és mennydörgött, s az eső csak úgy szakadt; bizony szörnyű volt azt csak nézni is! Ekkor valaki kopogott a kastély kapuján, és az öreg király elment s kinyitotta a kaput.

Hát egy hercegnő volt, a ki ott állt a kapu előtt... Hanem édes Istenem, hogyan nézett az ki! A víz csak úgy csurgott hajáról és ruháiról, s befutott a czipője orrán és sarkán megint ki, és ő azt mondta, hogy ő valóságos hercegnő!

— No, azt majd ki fogom puhatolni, — gondolá az öreg király, — de semmit sem szólt, hanem bement a hálószobába, az ágyból kiszedte az ágyneműt, s a nyoszolya fenekére egy szem borsót tett, — azután előszedett husz matrácot, ezeket az egy szem borsóra rakta s a matrácok fölé még husz finom pelyhű derekaljat.

A hercegnőnek ebben az ágyban kellett aludnia egész éjjel.

Reggel kérdezték tőle, hogyan aludt?

— Oh szörnyű roszul! — felelé nyögdecselve a hercegnő, — egész éjjel alig tudtam behunyni a szememet! Tudja Isten, mi lehetett abban az ágyban! Valami kemény göröngyön feküdtem, úgy hogy testem csupa kék és fekete! Borzasztó!

Most hát látták, hogy ő valóságos hercegnő, mert a husz matráczon és husz pelyhű-derekaljon keresztül is megérezte az egy szem borsót. Ily érzékeny más nem lehet, csak egy igazi hercegnő!

A királyfi ezután nőül vette őt, mert most tudta, hogy valóságos hercegnő lesz a felesége, — a borsó-szem pedig a kincstárba került, s még most is ott van, ha csak valaki el nem vitte.

Lám, ez volt ám a furesa történet!

— Tóth József. „A nagyapó elbeszélései“ című munkája éppen most került ki a sajtó alól, s mire soraink kedves olvasóink kezébe jutnak, akkorára már valószínűleg a könyvtáraknál is kapható lesz. Addig is, míg jövő számunkban tüzetesebben ismertethetnők az említett könyvet, siettünk e kedves hírrel meglepni olvasóinkat, kik bizonyára örömmel fogadandják majd kedvencz író-jok legújabb művét is. Együttal megemlítjük, hogy Tóth József már ismét sajtó alá rendezett egy másik munkát, mely „Mese-krónika“ cím alatt fog megjelenni, elbeszéléseket és regéket tartalmazván. A Zefirke című regét jelen számunk mutatványul közli a még kéziratban levő Mese-krónikából.

Egyveleg.

— Rendkívüli természeti tűnemény. A turkesztáni Kokand város lakosságát nem kis rémületbe ejtő egy eddig ismeretlen időjelenség. Egy napon délután 5 órakor, — írják Taskendből, — mi alatt Taskendben villámlott és jég esett, Kokand fölött egy fekete felhő tornyosult, mely lassankint leereszkedett és végre az egész várost körülzárta, úgy hogy abban egyszerre koromsötétség lett. A levegő elviselhetlenül száraz és tikkasztó lett. Mindenki azt hitte, hogy a fekete tömeg agyonfojtja a várost. Szerencsére két óra múlva könnyű szél támadt és a felhő oszlani kezdett. Nyolczadfél órakor, tehát naplemente előtt félórával, a fekete tömeg teljesen eltűnt. Szemtanuk, kik ez idő alatt a városon kívül voltak, beszélik, hogy ezalatt a Sir-Derja folyó mentében hosszú fekete felhő terült el, melynek egyes részei lángokként fénylettek. Ezen jelenség alatt Kokandban hosszabb ideig tartó, de gyenge föld-rengést éreztek.

— Történeti nevezetességű fa. Mexikó szomszédságában nemrég Amerika egyik nevezetes történeti ereklyéjét pusztította el a tűz, t. i. azt az ősrégi nagy ciprusfát, mely alatt a hagyomány szerint Korteiz, az aztékek általi megveretése után, az 1520-ik év jul. 1-jének éjjelét töltötte. E ciprus fajának legnagyobb példányai közé tartozott, s az utazók „a szomorú éj fája“ név alatt ismerték.

— A hónapok nevei az indusoknál. Az indusok márcziusban az új holddal kezdik az évet, s nevezik ezt: hernyóhónapnak, mert ekkor bujnak ki a hernyók a fák kérge közül; ápril: növény-, május: virág-, június: holt-hó, agasztust harsahónapnak nevezik, mert e hóban fogják e halakat leginkább; szeptembert vetemény-, októbert utazó-hónak, mert e hóban indulnak nagy vadászatokra; novembert: hód-hónapnak, mert ekkor gyűjtik e szorgalmas állatok a télirevalót; deczembert: vadász-hónapnak; januárt: hideg hónapnak, s végül februárt hó-hónapnak nevezik.

— A chinaia! a tánczot fölösleges megerőlte-

tésnek tartják. Midőn egy előkelő chinai ur egy angol tengerészkapitány tánczvigalmára meghívatott s jó ideig nézte az ugrándozást, így szólt nagykomolyan: „Miért nem végeztetik e fárasztó munkát a cselédséggel; hiszen alig lihegnek a fáradságtól!“

Adomák.

I.

Egy 7 éves herceget okossága miatt mindenki csodált. Ez egykor egy öreg tiszttal jött össze. A tiszt egyebek közt azt is mondá, hogy ha a gyermekek fiatal korukban igen eszesek, vénségükben rendszeren sokat vesztenek abból.

— Ha ez igaz — mondá erre a herceg, — úgy ön tiszt úr, fiatalságában rémitő bölcs lehetett!

II.

Valaki egy kereskedőtől vétén valamit, mondá neki:

Ön az árakat túlszigazza. Nekem olcsóbban adhatná áruit, mint másoknak, mert én barátja vagyok.

— Uram! nekem barátaimon kell nyernem, mert ellenségeim nem vásárolnak nálam, — felelt erre a kereskedő.

A 11-dik számban foglalt talányok megfejtése:

- 1) Tisza, Duna minden habja
Izes halát bőven adja,
Erdeinkben őzek, nyulak
Seregenkint tanyázzanak;
Gulya, ménes nyárban, őszben
Térdig járjon a jó fűben;
Adná Isten: a juhnyájak
Mind selymekké változnának.

- 2) Zrinyi Miklós. — 3) Kakuk. — Béke. — 5) Szinész. — 6) Köröm. — 7) Mesterség.

A 12-dik szám talányainak értelme:

- 1) Kossuth Lajos. — 2) Adoma. — 3) Név. — 4) Terem. — 5) Kantár. — 6) Vöröstorony.

A 13-dik számban közölt talányok értelme:

- 1) Nem pihen az idő, mint télen az eke,
Egyre forog, pereg gördülő kereke;
Tizenkét küllője, a tizenkét hónap,
Üzi, hajtja egymást, ma csak úgy, mint holnap.
S hogyha egyet fordult a keréknek talpa:
Hátul a nyomát egy esztendő mutatja.
- 2) Virágnyelv. — 3) Békekötés. — 4) Szeretet. — 5) Vasárnap — 6) Sárospatak.

A 14-dik számban foglalt talányok megfejtése:

- 1) Télizöld. — 2) A fehér ember. — 3) Rónaszék. — 4) Többet észszel, mint erővel. — 5) Vegyész. — 6) Pétervárad. — 7) Buzaliszt.

A megfejtéseket beküldték: Radi István, Götl Irma, Irinyi Tamás és Pista, Frank Gyula, Hönigsfeld Vilmos, Szabó Mariska, Gyöngyösi József, Nyitó Ferencz, Tóth Jenő, Grünbaum Lajos, Styukovszky Etelka, Hász Béla, Garda Eliz, Karay Ede, Váradi Lajos, Horváth Mariska, Szerényi Géza és Károly, Halász Géza, Torók Zolta,

Fejérváry Anna, Szaxun Izidor, Marton Gyula, Specziár Béla és Zsiga, Ularik Antonia, Vitális Róza, Varga József, Bubreg Ilona, Hirsler Gizela, Gotthilf D., Kirinyi Lajos, Kuliffay Lajos és Bella, Haas Ignác és Berta, Plachy Teréz, Mehnert Gusztáv, Teleki Sándor és László, Kiss Berta, Csáthy Szabó Margit, Szalgháry Irén, Lichtenstein Józsika, Ballagi Béla, Kováts testvérek, Schemczér Vilma, Finkei Eszti, Kun Ilona, Lehoczky Róza, Bányay Kornél és Jenő, Kupcsék Ede, Popper Jeni és Berta, Röck Etelka, Neubauer Böske, Molnár Malesi, Gróf Mariska, Kaszberger Katicza, Lónyay Ilona és Ferencz, Kun László, Szántay Róza, Császár Ilka, Bertalan Gyöngyike, Simonffy Béla, Greiner Etelka, Babócsay Béla, Serényi Géza, Györffy Ilona, Vass Andor, Heim Béla, K. Vilma.

A jutalmakat elnyerték: Plachy Teréz, Szántay Róza, Gyöngyösi József.

Talányok.

- 1) **Illiny Sándortól.**
7. 6. Szépen teszi ezt jó tanuló.
6. 7. Rosz gyermek ezzel csak untató.
6. 2. 1. Félni ettől bár szoktak többen,
De a bátor már meg nem döbben.
1. 2. 3. 4. Jó kis húsos gyümölcs biz' e,
Némely fajnak jobb az ize;
De az írást ne fertőzd,
És a hármat megkettőzd.
6. 7. 1. Ily talányban sok előfordúl,
És ha jó, nem hangzik az roszúl.
1. 2. 3. 4. 5. Magyarhonban nagy terület,
Számálhatsz itt nem keveset.
2. 3. 4. Ez kevés, mégis több, mint egy fél.
1. 5. 6. Ezt ki teszi, nem egykönnyen fél.
1. 2. 3. És helyett használja a magyar,
A midőn és-t tenni nem akar.
5. 6. 2. 1. Ezt kitüntetésre készítik,
És az érdemesek elnyerik.
1. 2. 3. 4. 5. 6. Csallóközben fekszik e község,
Csak e szót »Nagy« tedd elébe még.
1—7. Sokszor felvidítá a magyart,
A midőn ez búsulni akart;
Híres magyar színész ő vala,
Ajkiról a szó rég' elhala.

Horváth Mariskától.

- 2) **S S D** | **Sz** ^{é é é}
_{é é é}
_{é é é}

Hönigsfeld Vilmostól.

- 4) **S Á G** | **S Ű**

Szöllősy Lászlótól.

6) Lóugrás szerint megfejtendő.

vi-	be-	fá-	szo-	ju-	ta-	Ré-	a
ra,	va-	ég	száll.	gi	dül	u-	vasz!
szem-	dám	dik!	re,	a	ló	fű,	száll,
Ta-	Az	gó-	sze	ni,	fész-	pezs-	Meg-
lya,	lyel	nap-	Itt	fű-	Ki-	sza-	két
Ván-	dár,	Mesz-	Sok	táj-	res-	nütt:	van
szély-	fecs-	dor	ja	ke-	min-	fol-	visz-
ma-	süt.	ve-	ke,	ke-	ról	let	de-

7) **Tóth Jenőtől.**

5. 12. 11. 11. Egy neme a játékoknak.
5. 4. Fűszere minden asztalnak.
8. 7. 9. 3. 9. Csak nő viselhet ily nevet.
1. 2. 3. 4. Sok ételhez használják ezt.
10. 12. 8. 12. 1. 12. Zöldségek közt találhatod.
11. 12. 11. 2. 11. Dalát gyakorta hallhatod.
11. 7. 3. Az embernek ez egy része.
3. 4. 11. 12. Ez pedig egy állat neve.
1—12. A legjobb magyaros étel,
Kivált ha jól készíték el.

8) **L-a B-a-tól.**

Mi az, a mi van bőrben,
És nincsen meg a fejben?
Mit találhatsz az orrban,
És nem lész fel a szájban?
Mit látsz a törökökben,
S mit nem a te eszedben?
Mi van a poroszokban,
S nincsen az angolokban?
Mit találsz a körmökben,
És hajadon egyet sem?

9) Ha meglátod — fel nem veszed;
Ha nem látod — felemeled.

Megfejtési határidő: június hó 25-dike.

TARTALOM.

A bűvész. (Elbeszélés. — Vége.) — Otthon voltam... — Ima a hazáért. — Zefirke, a szellő-herceg. (Rege.) — Gyermek-dalok. — Guise Henrik halála. — Egy telem Debreczenben. (Képpel.) — Öt hét léghajón. (Képpel.) — Atyám sirján. — A hercegnő a borsón. (Mese.) — Egyveleg. — Adomák. — Talányok megfejtése, megfejtők és jutalomnyertesek névsora. — Talányok.

Felolós szerkesztő: **K. Beniczky Irma.**

Kiadja és nyomatja: Franklin-társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda. Budapesten (egyetem-utca 4. sz.)